

τρον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ὡς ἔχει τάνυν, δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι κατ' ἄρχην ἀποφεύγει τὸ κακὸν καὶ εὐπραγεῖ μὴ φοβουμένη τὴν τμωρίαν καὶ μὴ ἀπαιτοῦσα μὴδὲ προσδοκῶσα τὴν καλὴν ἀμοιβήν.

Ἄς ἀπαντήσωσιν ἅπαντα τὰ θρησκευματα κατὰ θεωρίαν καὶ κατὰ πράξιν, διὰ τῆς λυδίας λίθου μάλιστα ὅσα διήλθον ἐφαρμοζόμενα.

Οὕτως ὥστε τὸ «Ἄσμα τοῦ Χιαβάθα» ἐν συνόλῳ παρίσται τὴν ἐν τῷ πολυδαίδαλῳ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου δοκιμασίαν τῆς ἐν τῇ κατὰ τῆς κακίας ἢ τῆς ἀδιαφορίας διαπάλῃ αὐτῆς· ἐξελληνισθὲν δὲ λίαν καταλλήλως προστίθῃσιν ἓνα τυμπαλὴ μαργαρίτην εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Παρνασσοῦ περιδέρραιον τῆς μούσης Θάλιας.

Ἐν Ἀργοστολίῳ Κεφαλληνίας, τῇ 13 Ἰουλίου 1883,

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΑΣ Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΚΑΦΕ.

Σ. Τ. Δ.—Ἐκ τῆς νεωτάτης καὶ τελειοτάτης ἐκδόσεως τῆς Φαρμακολογίας τοῦ σοφοῦ ἡμῶν καθηγητοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἱατροῦ κ. Θ. Ἀφεντούλη, μεταφέρομεν εὐχαρίστως τὰ κατωτέρω περὶ καφέ, περιόπτοντες ὅτι, καθαρῶς ἐπιστημονικόν, ἤθελεν ἀποβῆ ἕξεν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀναγνωστῶν.

Κοφέας σπέρματα.

Coffea arabica, L. Rubiaceae, Coffeaceae, δένδριον ἀειθαλὲς τῆς Ἀβυσσινίας κατὰ τὰς ἐπαρχίας Κόφας καὶ Ναρρέας, ἐκεῖθεν μεταφυτευθὲν εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν, εἴτα δὲ καλλιεργηθὲν κατὰ τὴν Ἰαύαν, τὴν Βρασίλιαν¹ καὶ τὰς πέριξ νήσους, τὰς ὑπὸ τὸν τροπικόν.

Ὁ καρπὸς τῆς κοφέας, ὁ γινώριμος, εἶνε κάρυον ὡς 6''' τὸ μῆκος, ὡς 4''' τὸ πλάτος· ὅταν ἄωρον, πράσινον· ὅταν ὄριμον, ὑπέρυθρον ἢ ἰσθῶδες· ἐνέχον δύο ἡμισφαιρικὰ σπέρματα, περιβεβλημένα περισπέρμιον ὕμενώδες καὶ κίτρινον. Τὸ κερατοειδὲς τοῦ σπέρματος λεύκωμα, σύγκειται ἐκπαχυτάτων κυττάρων, ὧν μεταξὺ σταγόνια αἰθερίου ἐλαίου καὶ οὐσία τις κατετριμμένη, ἄμφω ἐν ἰδίῳ σωλῆσιν ἐγκείμενα. Ὁ σμῆ ἰδιαζόντως ἀρωματική, γ' εὐσις γλυκάζουσα καὶ στυφή.

Φέρονται πολλὰ εἶδη σπερμάτων κοφέας, ὧν κρατίστα τὰ ἐξ Ἀραβίας (Μόκα), μικρά, στρογγύλα σχεδόν, ἀμαυρῶς κί-

τρινα καὶ ἀρωματικώτατα· δεύτερα τὰ ἐκ Βρασιλίας λευκοπρασινίζοντα· ἔσχατα τὰ ἐκ τῶν τροπικῶν νήσων, τὰ ξανθόπυρρα, ἢ ὑπόλευκα.

Φρυγομένων τῶν σπερμάτων, μέρος τοῦ ἐν αὐτοῖς αἰθερίου ἐλαίου ἐξατμίζεται, μέρος δὲ τῶν λιπαρῶν στοιχείων ἐξιδροῦται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν σπερμάτων ἐκ δὲ τοῦ λευκώματος, τοῦ σακχάρου καὶ τῆς δεψίνης συνίστανται οὐσίαι ἐμπυρευματικαὶ καὶ δεξιτερίνη, τὸ δὲ διπλοῦν ἄλλας τῆς κοφεΐνης ἀναφυσᾷται, ὅτε μέρος τῆς βάσεως ταύτης προκύπτει ἐλεύθερον· ἂν δ' ἐπὶ τῆς φρίξεως θερμανθῶσι τὰ σπέρματα πλέον τῶν 250°, ἐξατμίζεται ἡ κοφεΐνη ἀερούμενη, ὁ δὲ καφὲς ἀποβάλλει τότε τὸ πλεῖστον τῆς ἀρετῆς.

Ἡ ἐφ' ὑγιῶν ἐνέργεια τοῦ καφέ, οἷος λαμβάνεται καθ' ἡμέραν ὡς ποτὸν διαιτητικόν, ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῶν ἄλλων στοιχείων αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὅπως ταῦτα τροποποιῶνται ὑπὸ τῆς φρίξεως.

Καίτοι ἀπὸ γενετῆς εἰθισμένοι εἰς τὴν διαιτητικὴν χρῆσιν τοῦ καφέ, ὡς ἐξ ἧς αἰεὶ δυσπαθέστερον καθιστᾶται τὸ σῶμα πρὸς τοῦτον, ἀλλ' ὅμως πίνοντες ἕγχυμα ἐξ 1/4, — 1 — 1 1/2, οὐγ. προσπεφυγμένου καὶ προσφάτως ἀληλεσμένου καφέ, θερμαίνόμεθα τὸ σῶμα καὶ καρδιοκτυποῦμεν, καὶ διεγείρομεθα ἐγκέφαλον καὶ ῥαχίτην, ὡς ἀπὸ μέθης εὐφροσύνου· ἡ φαντασία ἐξάπτεται, ἡ διάνοια γίνεται γονιμωτέρα καὶ ὀξύτερη, τὰ αἰσθητήρια εὐπαθέστερα, ὁ δὲ ἄνθρωπος εὐδιεγερτώτερος καθ' ὅλου. Ὁ ὕπνος ἐκδιώκεται, αἱ χεῖρες ὑποτρέμουσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ κεφαλαλγούντες καὶ καθιστάμενοι ὑπνηλοί, ὡς ἀπὸ οἶνοπνεύματος. Κολάζει μὲν ἡ ἐξίς πάντα ταῦτα, ἀλλ' ἡ κατάχρησις φέρει ὑπεραισθησίαν τῶν νεύρων καὶ τινα δυσκολίαν τοῦ θυμικοῦ, οἱ δὲ καταχρασταὶ κακορεκτοῦσι τε καὶ κακοτροφοῦσι καὶ καταφέρονται εὐκόλως καὶ ἐξ αἰτίας σχετικῶς εὐτελοῦς εἰς ἐκρήξεις ψυχικῶν ταραχῶν καὶ βιαίας καρδιοπάλλσεις. Διὰ τοῦτο καὶ κακὴ ἡ συνήθεια τοῦ λαμβάνειν τὸν καφὲν ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα, διότι πονηροτέρα γίνεται ἡ πέψις ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἀποδεικνύει οὐ μόνον ἡ ἀπροκατάληπτος παρατήρησις παρ' ἀνθρώποις ὑγιέσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα, παρ' οἷς ἐνεχύθη ἕγχυμα καφὲ εἰς τὸν στόμαχον, μετὰ τὴν βρῶσιν, καὶ ἡ πέψις ἐβραδύνθη ἀντὶ τοῦ ταχυνθῆναι. Τὰ οὖρα ὁμως ἀποκρίνονται πλείονά τε καὶ ἥττον κεκορεσμένα ἀλάτων καὶ οὐρίας· ὅθεν καὶ συνήγαγον τινες, ὅτι ἐπὶ τῷ καφέ βραδύνεται ἡ κατανάλωσις τῶν λευκωματοειδῶν, ἂφ' οὗ δηλαδὴ ὀλιγωτέρα οὐρία εὐρηται ἐν τῷ οὐρῳ, καὶ ἂφ' οὗ ἐπὶ μακρὸν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἄνθρωποι, ὡς μόνην τροφὴν λαμβάνοντες ἕγχυμα καφέ.

Ἐκ τῶν ἄνω γίνεται δῆλη ἡ μεγάλη τοῦ καφέ διαιτητικὴ ἀξία ἐξηγεῖται δὲ καὶ ἡ εὐρεῖα χρῆσις αὐτοῦ. Τὴν πρωΐαν, ἀποσοβεῖ τὸν ὕπνον μετὰ πότον ἐκδιώκει τὴν ἐκ τοῦ οἶνοπνεύματος νάρκην μετὰ κόπον ζωογονεῖ τὸ κεκημηδὲς σῶμα μετὰ κάματον νοερὸν ἐξάπτει πάλιν τὰς λειτουργείας τοῦ ἐγκεφά-

1) Τῆς Βρασιλίας τοὺς καφῆδες, εἶδομεν ἐσχάτως ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Βρασιλιανῶν προϊόντων, ἐν Ἀθήναις, ἐνθα πολλὰ τούτων εἶδη ἐξετέθησαν. Σ. Σ. Α.

λου καὶ ἐνισχύει τὴν φαντασίαν. Πεινῶντα στομάχον, παραμυθῶν ἐπὶ ποσόν, κατασιγάξει, ὅθεν καὶ ἡ τῶν καφεποτῶν ὀλιγοφαγία καὶ ὠχρότης· διότι δηλαδὴ βραδύνει τὴν κατανάλωσιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Δυσπεπτοῦντα στομάχον ἢ ὀξυρευγμοῦντα ἢ κοπιωδῶς πέπτοντα κτλ. ἐνισχύει ἔστιν ὅτε, εἰμὴ διὰ τοπικῆς δράσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐαρέστου ψυχικῆς διεγέρσεως. Εἶνε λοιπὸν ὁ καφὲς ποτὸν ἢ τροφή, ἀγαπητὸν μὲν πλουσίοις, τίμιον δὲ καὶ ἀπαραίτητον τοῖς πτωχοῖς· ποτὸν πρόσφορον ποιηταῖς, ῥήτορσι, ἀνάγκη δὲ ἀναπόδραστος τοῖς κατοικοῖς τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν χωρῶν, τοῖς ἐκχαυνουμένοις ὑπὸ τῆς θερμότητος· κρίμα, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ καφεποσία φέρει ὡς ἀναπόσπαστον σύντροφον τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς καφείοις ἀδολεσχίαν.

Ὑπαγορεύεται λοιπὸν ὁ καφὲς, ὁ κατὰ τὰ εἰωθότα παρεσκευασμένος πρὸς τὰς ἀτονίας τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων καὶ τὰς εἰς τὴν διάρροιαν ἐπιρρεπείας, οὐ μόνον, ὡς διὰ τῶν τοπικῶν στοιχείων διεγείρων τὰ πεπτικὰ ὄργανα καὶ ἐπάγων τὸ αἷμα ἐπ' αὐτά, ἀλλὰ καὶ ὡς τονῶν καὶ στύφων διὰ τὰ δεψώδη στοιχεῖα. Διὸ καὶ εἶνε φάρμακον ἱκανῶς δραστικὸν πρὸς τὰς ὀξυρευγμίας καὶ πυρώσεις καὶ ναυτίας καὶ ὑπερεμέσεις, τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς ἐξ ἱπεκακουάνης, ἥττον πρὸς τὰς ἐξ ἐμετικῆς τρυγός. Ἄλλ' ἐνταῦθα κατὰ τὸ περιγεγόμενον τῆς καθ' ἡμέραν πείρας ἐλαττοῦται τῆς θέας (τεΐου) ὡς τονωτικὸν καὶ ὡς πεπτικὸν καὶ ἄμεινον χρῆσθαι ταύτῃ, ἢ ἐκείνῳ. Πρὸς ὅξεϊς κατάρρους τῶν ἐντέρων, τοὺς μετὰ ψύξεως καὶ διϋγράνσεως τῶν ποδῶν καὶ πρὸς τὰ παρ

ΠΕΤΡΟΣ Π. ΠΕΤΡΟΒΙΤΣ ΝΙΕΓΚΟΣ

ἐθνικὸς ποιητὴς τοῦ Μαυροβουνίου.

επόμενα στροφώματα ὠφελεῖ πολλάκις ἔγχυμα καφὲ καλοῦ καὶ καλόν, εἴτε μόνον, εἴτε καὶ ὀλίγῳ οἶνοπνεύματι κεκραμένον· ὠφελεῖ δ' ἴσως, στίφον ὡς δεψώδες, ἴσως δὲ καὶ ὡς διαθέτον τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα τῶν ἐντέρων ἐπὶ τὸ παραλυτικώτερον καὶ μετριάζον οὕτω τὴν συντονίαν τῶν κατ' ἀντανάκλασιν κινήσεων τῶν ἐνθάδε.

Βλάπτει ἀντικρυς καὶ πολὺ πρὸς τὰς κεφαλαλγίας, τὰς ἐξ ἐπιφορᾶς αἱματος πρὸς τὴν κεφαλὴν, οὗτ' ὠφελεῖ πρὸς τὰς περιωρισμένας ἐκείνας καὶ τοπικὰς κεφαλαλγίας, τοὺς ἥλους, αἵτινες ἐδράζουσαι ἐν κλάδῳ τινι τοῦ τριδύμου (νεύρου) ὑποχωροῦσιν μόνον εἰς τὰ ναρκωτικὰ καὶ μάλιστα εἰς τὰς τοπικὰς τῆς μορφίνης ἐνέσεις ἢ καὶ εἰς τὴν κινίνην, ὅταν ἐνσκήπτωσι περιοδικῶς. Ἀλλὰ καὶ αἱ καθολικαὶ ἡμικρανίαι τῶν χλωρωτικῶν καὶ ὑστερικῶν ἐπὶ τῷ καφὲ καὶ τῇ κοφεΐνῃ δὲν αἴρονται, οὔτε βεβαίως, οὔτε διαρκῶς, παρηγοροῦνται δὲ μόνον· ριζικὸν φάρμακον εἶνε ἡ ἄρσις τῆς ἀφορμῆς καὶ ἄρα ὁ σίδηρος καὶ ἡ τονωτικὴ διαίτα.

Συχνάκις παραγγέλλεται ὁ καφὲς πρὸς τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀγγείων καὶ τῶν νεύρων. Παρηγγέλθη ὑπὸ τινων πρὸς νευρικὰ ἄσθματα καὶ πρὸς διαλείποντας πυρετούς.

Ἄντενδείκνυται, ἐπὶ τέλους, ὁ καφὲς τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς νεαροῖς τῶν ἀνθρώπων, τοῖς νευρικοῖς καὶ ἰσχυοῖς, ἀντενδείκνυται τοῖς καρδιοπαθεσὶν ἀπαξάπασιν ἀντενδείκνυται τοῖς πάσχουσιν ὀργανικὰς τοῦ στομάχου ἀλλοιώσεις· ἀντενδείκνυται τοῖς ἡπατικοῖς, τοῖς φυματιῶσι, τοῖς ἀύπνοις, τοῖς σπασμώδεσι, τοῖς ὑποχονδριακοῖς, ταῖς νευρικαῖς γυναιξί, τοῖς ἀδολέσχου καὶ τοῖς . . . ὑπουργηματοθήραις.

ΗΤΟ ΑΔΙΚΟΝ.

Οικογενειακὸν δράμα.

Πρωτότυπον.

(συνέχεια· ἴδ. προηγούμενον φιλ.)

VIII

Τρεῖς μῆνες ἀκριβῶς μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀγγελικῆς παρῆλθον, ὅτε πρῶϊαν τινὰ τῆς ἀνοιξέως νεῖνις μελανειμονοῦσα, διήρχετο τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, προχωροῦσα βήματι ταχεῖ καὶ κρατοῦσα ρινόμακτρον εἰς τὴν χεῖρα ὅπως σπογγίζῃ τὰ κῆποτε ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς πίπτοντα δάκρυα. Ἐπρόχωρει· μέχρις ὅτου ἔφθασε πρὸ τῆς μεγάλης κυγκλιδωτῆς θύρας τοῦ νεκροταφείου. Ἐκεῖ ἔστη ἐπὶ στιγμὴν ἀκίνητος· προσεπάθησε νὰ κάμῃ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' ἡ συγκίνησις καὶ ἡ θλίψις τὴν ἐκώλυον. Ποία ἦτο ἄρα γε αὕτη; τί ἐζήτει ἐκεῖ;

Ἦτο ἡ Ἀλεξάνδρα· τί δὲ ἐζήτει ἐκεῖ, μετ' ὀλίγον θὰ τὸ μάθωμεν.

Εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ Νεκροταφείου· τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐγένοντο ἀφθονώτερα· ἦσαν χεῖμαρροι, διότι τὸ παρελθὸν ἀνεμνήσθη· ἡ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ὄψις παρουσιάζετο πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς. Ἐκλαίεν· καὶ ὅμως ἐπρόχωρει, μέχρις οὗ ἔφθασεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς καὶ τῆς Ἀμαλίας. Ἐκεῖ ἐνόμιζεν ὅτι ὑπάρχει ἡ ἀνακούφισις τῶν δεινῶν τῆς. Ἠλπίζεν ἐκεῖ νὰ εὕρῃ αὐτήν, νὰ ἀποθάνῃ ἐν ἐνὶ λόγῳ, διότι ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν τῆς οὐδὲν ἄλλο ἡννόει εἰμὴ τὸν θάνατον. Ἀλλὰ φωνή τις ἐνδόμυχος τῇ ἔλεγε: «Ἀλεξάνδρα, μὴ λησμονήσῃς ὅτι ἔχῃς μητέρα ἣτις σὲ ἀνέθρεψε· ὅτι ἔχῃς χρέος νὰ ἐκπληρώσῃς».

Ἐμεσολάβησε στιγμὴ στιγμῆς.

—ὦ, ναί, θὰ τὸ ἐκπληρώσω, ἀνέκραξε κλαίουσα ἡ Ἀλεξάνδρα, καὶ ὑψοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. Κλίναςα δὲ τὸ γόνυ ἐπὶ τοῦ τάφου, καὶ τοὺς δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς αὐτῆς προσηλώσασα ἐπ' αὐτοῦ, ἐξηκολούθησεν:

—ὦ πάτερ μου, ὦ ἀδελφὴ μου! πρὸς τί ἐνταῦθα νὰ κεῖσθε; πρὸς τί ἡ διαπαντὸς ἀποχώρησις ἡμῶν; μήπως ἡμαρτήσαμεν; μήπως ἐσφάλλομεν τῷ Κυρίῳ; Ὅχι νομίζω· οἰανδῆποτε ἡμαρτίαν καὶ ἐὰν ἐπράξαμεν, εἰμαι πεπεισμένη ὅτι δὲν εἶναι τοσοῦτον καταλογιστέα, τοσοῦτον θανάσιμος, ὥστε νὰ ἀπωλέσωμεν πατέρα καὶ ἀδελφὰς διὰ παντός, καὶ νὰ κινδυνεύῃ προσέτι ἡ προσφιλέτης μου μήτηρ! Ἀλλοίμονον δι' ἐμέ, πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ ὑποφέρω τὰς τοιαύτας ἀλεπαλλήλους θλίψεις καὶ στενοχωρίας!

Ἀλλὰ, μήπως ἡ ἀρετὴ, ἡ τιμιότης, τὸ δίκαιον, τὰ δένδρα ταῦτα ἅτινα ἐφύησαν ἐν τῇ συνειδήσει μητρὸς καὶ θυγατρὸς, εἶνε ἡμαρτήματα; Ὅχι, δὲν τὸ πιστεύω· διότι ἂν οὕτως εἶχε, πᾶν ἄλλο ἡδυνάμην νὰ καλέσω τὸ δημιουργήμα τοῦτο τοῦ ἀριστοτέχνου, ἡ τέλειον. Καὶ ἐντούτοις εἶναι οἰκτρὸν, πολὺ οἰκτρὸν, ὁ θάνατος τῶν δυσυχῶν! Κακῶς λέγουσιν ὅτι, τῶν δυσυχῶν ἰατρεία εἶναι ὁ τάφος. Τὸ τοιοῦτον, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι οὐδόλως ἐφαρμόζεται εἰς ἐμέ. Διότι μόνον εἰς πλάσμα ἔρρημον, ὀρφανόν, ἄνευ πατρὸς καὶ μητρὸς, ἄνευ συγγενῶν καὶ φίλων, δύναμαι νὰ παραδεχθῶ ὅτι εἶναι εὐτύχημα, εὐδαιμονία, αἰωνία ἀνάπαυσις, οὗτος ὁ τάφος. Ὅχι· ὅμως καὶ εἰς ἐμέ τὴν δυστυχιστάτην πασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὄντων· ὅχι διότι ἔχω μητέρα ἣν πρέπει νὰ περιποιῶμαι μέχρι τέλους τῆς πολυπαθοῦς αὐτῆς ζωῆς, ὅσον μοι εἶναι δυνατόν. Ἐὰν δέ, Θεέ μου, με ἀγαπᾷς, τὴν εὐχὴν μου ταύτην ἐκπλήρωσον. Μὴ λάβῃς μετὰ σοῦ τὴν μητέρα μου· ἃς ἀποθάνω πρῶτον ἐγὼ καὶ ὕστερον ἡ προσφιλέτης μου μήτηρ. Ἐὰν ὅμως ἡ παντοδυναμία σου θελήσῃ σήμερον νὰ λάβῃ αὐτήν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐγὼ τί θὰ ἀπογείνω; Δυστυχὴς καὶ τεθλιμμένη, καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ἐστερημένη, θὰ περιέρχωμαι τὰς ὁδοὺς ὡς τρελλή· θὰ εἰμαι μὴδὲν τῷ κόσμῳ, βάρος τῆς γῆς· διότι ἡ λύπη καὶ ἡ